

Experimenten onderwijsvernieuwing leveren winst op voor leerlingen en leraren

Het Kohnstamm Instituut en de Hogeschool van Amsterdam onderzochten de opbrengsten van vier jaar experimenteren binnen de [Innovatielimpuls Onderwijs](#) (IIO). Leerlingen, leraren en de school merken duidelijk het effect van de experimenten. Scholen werken slimmer door hun onderwijs anders te organiseren. Leraren nemen waar dat leerlingen gemotiveerder zijn en zij zelf beter in gesprek raken over het onderwijs met hun collega's en de schoolleiding. Dit overzicht maakt de opbrengsten en lessen uit de experimenten op hoofdlijnen inzichtelijk.

De IIO

De IIO is in 2010 begonnen. Verspreid over het land experimenteren 150 scholen met een van de vijf, door scholen zelf bedachte, innovatieconcepten. De Innovatielimpuls Onderwijs is een initiatief van het ministerie van OCW. [CAOP](#) en [Kennisland](#) coördineren de uitvoering van het programma. De IIO telt vijf innovatieconcepten, waarvan een in het primair onderwijs en vier in het voortgezet onderwijs:

- **SlimFit:** Leerlingen krijgen les in zogenaamde 'units' in plaats van jaarklassen. Leerkrachten geven met ondersteuners onderwijs op maat aan deze leerlingen.
- **Leerlingen voor Leerlingen:** Bovenbouwleerlingen maken, onder begeleiding, filmpjes voor leerlingen in de onderbouw waarin ze vakspecifieke, veel voorkomende vragen beantwoorden;
- **Onderwijsteams:** Teams van leraren geven samen les aan grotere groepen leerlingen, bijgestaan door onderwijsondersteuners en een digitale leeromgeving;
- **Videolesen:** Docenten van verschillende scholen ontwerpen samen live videolesen voor onderwijs op afstand;
- **E-klas & PAL-student:** Docenten ontwerpen elektronische modules, waarbij studenten ondersteuning bieden als Persoonlijk Assistent Leraar.

Algemene opbrengsten

- Op ruim 150 scholen is geëxperimenteerd met eigentijds onderwijs;
- Alle vijf experimenten hebben het contact tussen leraren onderling (peer review) en hun lerend vermogen vergroot;
- Schoolleiders en leraren zijn aantoonbaar beter in gesprek gekomen over de doelen van hun onderwijs;
- Leraren nemen waar dat leerlingen met meer plezier leren.

Opbrengsten per experiment

SlimFit: Scholen zien dat ze meer uit hun onderwijs kunnen halen dan louter voldoen aan de kerndoelen, ondanks ingewikkelde omgevingsomstandigheden, zoals krimp;

Leerlingen voor Leerlingen: Volgens de ondervraagde leraren is de tevredenheid van leerlingen toegenomen en zijn hun leerresultaten verbeterd;

Onderwijsteams: Leraren en leerlingen merken in hun dagelijks handelen dat het onderwijs en de didactische aanpak is veranderd;

Videolesen: Leraren ervaren het in teamverband ontwikkelen van videolesen als stimulerend. Het draagt bij aan hun professionele ontwikkeling;

E-klas en PAL-student: Leraren ervaren dat dit experiment een belangrijke bijdrage levert aan hun eigen professionalisering.

Aanbevelingen uit het onderzoek

1. Maak innovatie een vast onderdeel van lerarenopleidingen

- Besteed aandacht aan scholing en professionalisering van de betrokkenen. Er zijn op veel scholen mogelijkheden voor wederzijds leren en inspireren via 'peer learning' en 'peer teaching';
- Organiseer inhoudelijke expertise vanuit de lerarenopleidingen, om docententeams te ondersteunen. Geef onderwijsvernieuwing een plek in het curriculum.

2. Innovatie vraagt betrokken schoolleiders en ruimte voor leraren

- Organiseer commitment bij de schoolleiding en creëer tegelijk ruimte voor het leiderschap van leraren.
- Investeer in de betrokkenheid van ouders en leerlingen.

3. Deel kennis onderling

- Geef vanaf de start de expliciete opdracht op om kennis, ervaringen en producten te delen en uit te wisselen. Creëer een netwerkstructuur voor die kennisdeling;
- Zorg voor een goede inhoudelijke coördinatie tussen scholen, bijvoorbeeld door boven-schoolse projectleiders aan te stellen;
- Bevorder de samenwerking tussen leraren. Creëer onderlinge afhankelijkheid.

4. Blijf kritisch kijken naar de omgeving en de doelen

- Creëer een balans tussen top-down- en bottom-up-processen. Geef scholen de mogelijkheid en de tijd een experiment zo vorm te geven dat het goed op de eigen school past;
- Bouw de mogelijkheid in om formele doelstellingen gedurende het proces bij te stellen op grond van externe ontwikkelingen en nieuwe inzichten;
- Organiseer overleg met de wetgever en toezichthouders over de lessen uit experimenten.

Bekijk hier hoe de IIO werkt in de praktijk. Voor de zogenaamde IIO-Award maakten we een verslag van de experimenten op [Wittering.nl](https://www.wittering.nl) en [Het Alfrink College](https://www.hetalfrinkcollege.nl).

Meer informatie

Onderzoek en een samenvatting staan op de website. Wilt u meer weten over de InnovatieImpuls Onderwijs en over de onderzoeksresultaten, neem dan contact op met of [Jurjen van den Bergh](mailto:Jurjen.van.den.Bergh@kl.nl) (jb@kl.nl) of [Margreet de Pous](mailto:Margreet.de.Pous@caop.nl) (m.depous@caop.nl) info@innovatieimpulsonderwijs.nl www.innovatieimpulsonderwijs.nl [@IIOnderwijs](https://twitter.com/IIOnderwijs)